

la humanitat

Fundador: **LIUIS COMPANYS**

Setmanari portantveu d'ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA

2.^a EPOCA — N.º 8

PREU 3 Francs

21 de Desembre del 1944

Donatius i subscripcions:

Marti BARRERA:
9, Rue Thérèse - Montpellier (Ht.)

Correspondència:

Josep SANS:
10, Rue de Verdun a Montpellier

Director: Emili VIGO

Tiratge limitat a 3.000 exemplars

ONZÈ ANIVERSARI

PRESENCIA DE MACIÀ

El darrer article del President Companys

QUAN s'arriba a la categoria de símbol en què Macià ha entrat plenament per les seves virtuts, característiques, i condicions en què es produïa, és feina senyera imperfecta voler analitzar aspectes o atributs que ni en conjunt no poden donar-nos idea de l'home que ha estat l'aquesta supremacia en la consciència del seu poble.

Catalunya en el seu recorbrament històric ha disposat i compta amb una jerarquia de selectes representants de tots les manifestacions del pensament, del treball i de l'art. Però Macià és el seu exo-

nenl patriòtic: és el poble, la menestrada, el senyor, que de tots té alguna cosa. I és sobretot el sentiment, l'ànima, encarna la psicologia del poble català, barreja d'inquietud i de bon seny, de somnis i de realismes, precistós, negitiós, amic del treball i el benestar, sensible i enamorat de la llibertat i de les coses belles.

Macià havia d'ésser com era per arribar a representar el que representa. I l'estudi de cada una de les seves característiques, per encertada que sigui i justa en la l'ouca i en el reconeixement, no podria definir-lo, perquè ell, tal com era, és molt més enllà.

Francesc Macià donava a la presidència de la Generalitat un sentiment patriarcal, i el poble li corresponia anomenant-lo amb l'expressió més aïent: l'Avi; més tendre, més infant i més company i més conseller i experimentat que el pare. Però Macià, a qui aquest nom escau i complau, no era, com podria aparèixer, ni molt menys, un home dèbil, sinó d'una rara energia; ni li mancaven, com també podia semblar i alguns han cregut, condicions polítiques, sinó ben al revés, fou un polític intel·ligentíssim i de primera força, a la manera seva, perquè el nostre gran president tenia unes condicions impossibles de definir i de precisar i que feien d'ell un governant segur i fort que no es feia sentir amb el seu somriure placid, optimista, la seva dolça i senyorial figura i exquisides maneres, el do especial d'atracció, l'optimisme i la suavitat que despenia; i un polític experimentat i recitini que sabia acomodar-se a les realitats tot i seguint dret amb idea i persistència fixes al servei dels sentiments de llibertat, de democràcia, de pau i de justícia, en una paraula, de tot allò que per definició és Catalunya. Més fort polític, en el noble sentit de la paraula i de la conducta, que cap dels que hem conegut

Després de la dramàtica commoció en què desemboca el procés trist, llunyà i sense esmena de la política rectora i dominadora de la vella història peninsular, Catalunya, a la qual tants interessos han intentat vanament desfigurar, manté intacte, purificat, si és possible, pel dolor, el seu esperit immortal.

Els catalans sentim ara més que mai el fervor i la passió per Catalunya; i el sentiment de catalanitat s'ha aprofundit encara omplint-ho tot.

Els catalans ens adonem de la gravetat i responsabilitat de les hores que vivim, de la fita que representen els esdeveniments, i del que això comporta per als nostres deures patriòtics.

Recordo que el dia 1 de maig del 1938, en un discurs que vaig pronunciar al Parlament de Catalunya, jo deia això que ara, textualment i sense restar-li ni afegir-hi res, vull reproduir:

«Arreu del món tronquen moltes coses i el subòst tremola en la lluita en què s'enfronten concepcions i sistemes totalitaris contra idees de llibertat. Catalunya, per voluntat i per sentiment, és un poble que posa les seves simpaties i els seus lligams al costat dels països en que la democràcia ofega les doctrines d'opressió i els sistemes de violència.»

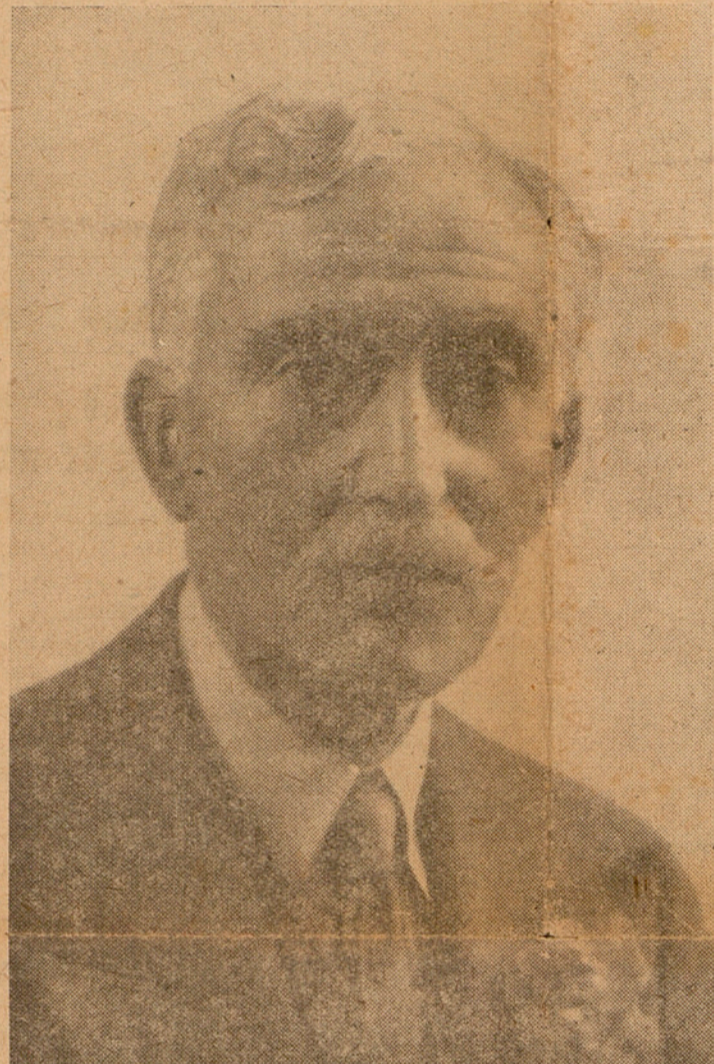
Els catalans tenim fe en l'esdevenidor. On hi hagi un català, allà s'ha de sentir la presència de Catalunya. Els actuals moments demanen una línia de conducta per sobre de partits i de persones. El que compta és el sentiment patriòtic que ens ha d'aplegar a tots. I si la nostra pobre condició humana hi troba dificultats, pensem en Francesc Macià i el cor pujarà amunt.

Per Catalunya!

NADAL DEL 1939.

CONFERÈNCIA de Rovira i Virgili

El dia 25, a les 11 del matí, el senyor Antoni Rovira i Virgili, President del Parlament de Catalunya donarà una conferència al Casal Català de Montpellier desenvolupant el tema: «EL MEU FRANCESC MACIÀ».

Francesc Macià, gran senyor i gran idealista, amb un fons emocionant d'humanitat i de simpatia, sapigué encarnar els batecs de Catalunya en una de les hores més intenses de la seva Renaixença. D'aquí que entre Catalunya i Don Francesc s'establís una comunió de sentiments difícilment oblidable i que a l'hora de la seva mort tot el poble plorés la pèrdua del President.

Catalunya, Macià! Dos noms que s'associen naturalment, sense la més lleu dificultat. No recordeu, amics, el gest de l'Avi, l'intenit lluminosa del seu esguard, el braç lleugerament aixat en avant i aquell mot «Catalans!» que en els seus llavis prenía la més alta significació?

El record de Macià és viu i perdurable. Evocar-lo equival a posar de relleu un dels exemples més purs i desinteressats d'amor a Catalunya. I recordar la veneració que el nostre poble sentí per Macià vol dir, ara més que mai, que a Catalunya solament poden interpretar-la aquells que pensen, senten i actuen en català.

Macià, o la dignitat

per Humbert TORRES

La nostra coneixença de Macià se'n va cap a l'any 1902. Havíem acabat la carrera i estal·lant nos a Lleida. Cada tarda, havent dinat, amb Pere Mias i més tard amb Alfred Perena, anàvem a prendre cafè al Casino Principal, punt de reunió del senyoriu de la ciutat. Els concurrents eren els de tots els cassinos provincians: comerciants i rentistes, militars i nois de casa bona, funcionaris i passavolants que ma aven les hores fent la manilla o caramboles. Per un acord tàcit, un recó de la sala es reservava als polítics. I ja se salia: als pocs minuts d'arribar, la polèmica s'encetava més o menys viva segons allò que l'actualitat donava de sí.

D'un cantó nosaltres tres, recent vinguts de Barcelona, plens de República i de catalanisme secundats per algun vell federal de tota la vida que es sentia rejuenit i fortificat al nostre costat; de l'altre a més d'algunes figures grises representatives dels partits dinàtics, sobressortien Magi Morera i Galicia i Romà Sol, d'indiscutible vàlua intel·lectual, aleshores en plena posició oportunista, contraris a l'ideal republicà i als seus homes, sense interessar-los les

coses de Catalunya més que en el seu renaixement literari, però no admetent políticament parlant, ni les minces reivindicacions del regionalisme d'aquell temps. I en camp neutral, present, però allunyat de tots; escoltant però no parlant gaire, un senyor alt, bru, espiga, de cordial tracte, fines maneres i atraient figura: era Macià.

Passà el temps, continuarem en la tertúlia quot diària les apassionades discussions sense que res d'important no es produís fins que, en novembre del 1905, vingué l'agressió d'uns oficials de la guarnició de Barcelona a les redaccions de «La Veu» i del «Català». I veien quina és la força i el poder dels fets morals: Macià, aquell senyor que durant mesos i anys havia assitit impassible i gairebé indiferent als nostres debats polítics, es sentí trasbalsat de dalt a baix i ferida profundament la seva ànima delicada i senyora davant la conducta dels seus companys d'armes; en protesta indignada públicament i fou l'únic militar de Catalunya que no volgué adherir-se a aquella actitud, tot i

(segueix pàg. 2)

L'ànima de Macià

per Josep IRLA.

EREN tan elevades les qualitats morals del President Macià que al primer contacte amb ell ja sentíem la força immensa de la seva ànima gran, noble i generosa, oberta sempre a tots els sentiments honorats.

Avui, encara, tenim en el pensament aquella veneració que tots els catalans sentien pel President de Catalunya. I és amb joia que recordem el sentiment popular que s'elevava vers ell. Les dones, els infants, els desvalguts, els obrers tots aquells que anhelaven una vida més justa i més humana, tots els catalans que sentien en l'ànima la grandesa de la nostra Pàtria el veneraven i ell, el gran català, els hi obria el cor per explicar-los amb aquell sentiment tan seu i tan senzill, l'obra de millorament social que es proposava realitzar en bé de les classes humils. Per a tots tenia solucions i quantes vegades la seva paraula clara portà als ulls dels que el veïaven unes llàgrimes d'agraïment!

Home fort, es sentia jove amb la confiança que veuria la Catalunya que ell anhelava; pròspera en la seva economia basada en uns serveis honestos i ben dotats, i justa per una legislació social que aportés el benestar i la tranquil·litat als catalans. Aquesta era l'obra que ell esperava i confiava realitzar. Era aquesta la seva Pàtria, la seva Catalunya!

Desembre del 1933. L'angoixa de la seva malaltia. La trista diada de Nadal. Un il·lustre literat català va dir: «En la seva cambra restava a la mort. Hi lluitava. No volia morir. Mancava tanta feina! No volia morir. No ho creia. Va ésser més tard, així. Però així que ho va comprendre va acceptar-la, la mort. Amb naturalitat, amb coratge, com tots els actes de la seva vida.»

Amb pena recança desapareix el President Macià! No cal oblidar-ho. Macià morí en el moment de començar la seva gran obra; la reconstrucció de Catalunya dins el règim de llibertat humana que ell confiava realitzar en aquells dies venturosos del restabliment de la Generalitat. I al no oblidar-ho i al retre-li, avui, un homenatge fervorós, cal que ens impossem el deure sagrat de continuar la seva gran obra, aquesta obra que ell portava en l'ànima i que, malauradament, no pogué veure realitzada.

Estem ben aprop de l'hora que ens aportarà el recobrament de les llibertats de Catalunya i, amb elles, la restauració de la nostra Generalitat, la dignificació de la nostra llengua i de la nostra bandera. I és davant aquesta hora que pesa damunt nostre i de tots els catalans la més alta responsabilitat. Sapiguem unir-nos tots «els patriotes i junts, prometem davant el poble de Catalunya de continuar l'obra iniciada pel nostre primer President.

Serà aquest l'homenatge més gran que podrem tributar-li i la millor manera d'ésser dignes de la nostra Pàtria. Catalunya confia en tots nosaltres per a què la seva reconstrucció sigui feta sobre fonaments tant sòlids que mai més ningú no pugui destruir-la!

ANTENA

Morir habemus...

per Joan SAURET

Jo em trobava a París el dia que França reconeixia el Govern del General Franco. Segut en un recó d'un bar del Boulevard de la Madeleine escrivia una «Antena» que, naturalment, ja no podria afegir-se a la sèria ininterrompuda que publicà durant dos anys i mig nostra enyorada «La Humanitat» de Barcelona.

Unes quantes cases més avall del meu bar, a les oficines de turisme espanyol, arriaven la bandera republicana. Jo escrivia damunt d'un paper francès el meu dolor de periodista català. I escrivia, com aquell qui diu, sobre la sorra. La meua «Antena» romaniria al fons d'un bagul covant la revenja.

Françò n'ha fet de les seves, tant com ha pogut, però no li ha valgut de res. I ara aquella «Antena» torna a treure el cap i contempla amb goig l'espectacle de l'agonia del seu més gran enemic: Franco.

El dictador espanyol ha fet tots

MACIÀ,

Mestre de Joventut

per Heribert BARRERA

Ara farà onze anys, en el primer d'un ja llarg seguit de tristos Nadals que esperem acabarà amb el de 1944, va deixar-nos el President Macià. Des d'aleshores, com a orfes que quedarem, no ens ha sortit mai més res bé i tota mena de calamitats s'han abatut damunt nostre. Hem vist la seva obra desfeta, els seus ideals escarriats, la seva tomba profanada. Molt l'hem trobat a mancar, tot i que mort encara ens guanyés batalles, i massa sovint hem hagut de reconèixer que en vida seva això o allò altre no hauria passat mai. Cada dia més, hem anat veient quanta raó tenia, fins i tot en les petites coses que de vegades ens feien somriure, i és així com la seva espiritual presència ha esdevingut tan efectiva entre nosaltres, que Macià ha entrat en una nova vida gloriosa, en la qual el seu acord a—gairebé diríem el seu mite— ens serveix d'ensenyament i de guiatge.

Aquest perenne record de Macià per comptes de sofrir-ne, s'afina i es purifica amb el pas del temps. El Macià anecdòtic, amb les seves humanes virtuts i amb les seves limitacions, va esfumant-se en la memòria dels seus contemporanis, esperant que d'aquí uns anys algun biògraf el fixi per sempre més en les pàgines d'un llibre per a quedar aleshores definitivament ben mort. Però l'altre Macià no necessitarà mai llibres per a què la gent sàpiga qui és. Nosaltres que amb prou feines l'hem conegut i que en conservem com a imatge més viva la del seu còs inanimat, quan el poble de Barcelona desfilava per darrera vegada davant seu en inoblidable homenatge, nosaltres, els joves, podem més fàcilment fer abstracció de tot allò que en ell podia haver-hi de mediocre, errors i encerts, per a retèner només el Macià immortal, el nostre únic i indiscutible cabdill, el nostre mestre. I és per això que entre nosaltres parlem i parlarem tan sovint de Macià.

En Macià s'aplegaren, al llarg de la seva vida, les essencials virtuts polítiques que demanem de la joventut catalana. Fidelitat a un ideal i indesviada trajectòria, dignitat i coratge, arduesa i seny. Macià és per nosaltres l'home que al promulgar-se la Llei de Jurisdiccions abandonà la seva brillant carrera militar, en un gest d'insubornable dignitat patriòtica que més de quatre vegades hauríem volgut veure repetit. Macià és l'home de Prats de Molló, sublim tartarinada que va fer més per la causa de Catalunya que totes les laborioses elucubracions de tants i tants intel·lectuals que li afectaven el menyspreu. Macià és, en fi i sobretot, l'home de la República Catalana, l'home que arribà i que jugà fort, que sabé aturar-se a temps però no sense penya, i que com a penyora obtingué la Generalitat, sense l'existència de fet de la qual qui sap si l'Estatut hauria arribat mai a terme. El seny de Macià, el seu seny agosarat

(segueix pàg. 2)

Visca Catalunya!

Franco passa, però l'«Antena» continua, més dreta que mai, amics.

Franco passa, però l'«Antena» continua, més dreta que mai, amics.